

B.A.-III, Sem.-V, Paper No.-IX

Population Geography

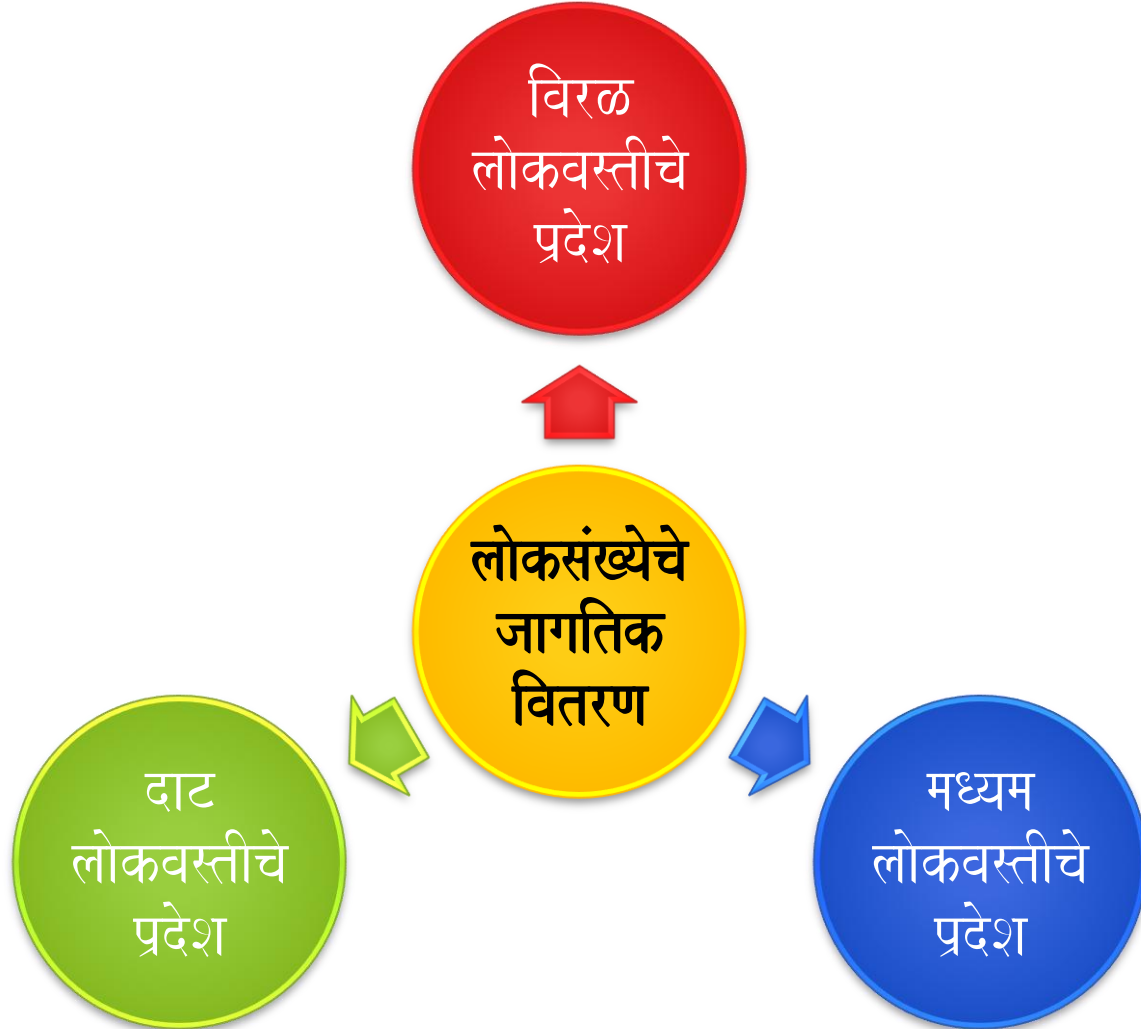
लोकसंख्येचे जागतिक वितरण

- जगात लोकसंख्येचे वितरण अतिशय विषम स्वरूपाचे कारण वितरणावर भौगोलिक, आर्थिक, सांस्कृतिक इ. घटकांचा प्रभाव .
- जेथे अनुकूल परिस्थिती तेथे लोकसंख्या घनता अधिक आणि प्रतिकूल परिस्थिती तेथे विरळ .
- पृथ्वीच्या 25% भागावर 90 % लोकसंख्या तर 75 % भागावर 10 % लोकसंख्या .
- खंडनिहाय तसेच खंडातर्गत सुद्धा लोकसंख्येची विभागणी विषम स्वरूपाची .

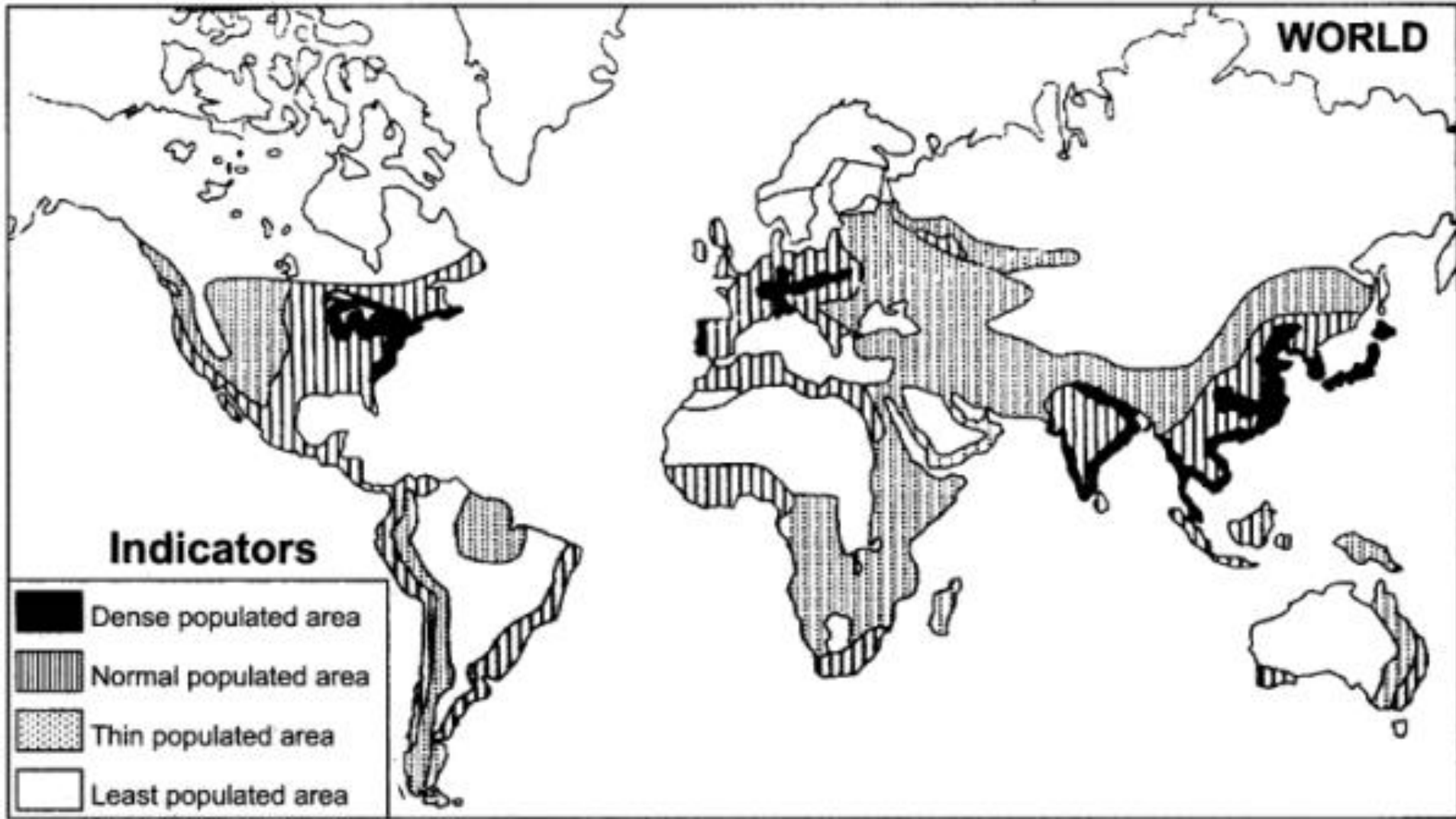
Sr. No.	Continent	Area (km ²)	Percent of World Landmass	Population	Percent of Total World Population
1	Asia	4,38,20,000	29.5	4,64,10,54,775	59.5
2	Africa	3,03,70,000	20.4	1,34,05,98,147	17.2
3	Europe	1,01,80,000	6.8	74,76,36,026	9.6
4	North America	2,44,90,000	16.5	59,20,72,212	7.6
5	South America	1,78,40,000	12.0	43,07,59,766	5.5
6	Australia	90,08,500	5.9	4,26,77,813	0.6
7	Antarctica	1,37,20,000	9.2	0	0.0
Total World		14,94,28,500	100.0	7,79,47,98,739	100.0

लोकसंख्येचे जागतिक वितरण

- सर्वसामान्यपणे लोकसंख्येची विभागणी पुढीलप्रमाणे केली जाते .

घनतेनुसार लोकसंख्येचे जागतिक वितरण

1. विरळ (कमी) लोकवस्तीचे प्रदेश

- जगाचा जवळजवळ अर्धा भाग अतिशय विरळ लोकवस्तीचा .
- या भागात दर चौ . कि . मी . ला 10 पेक्षा कमी लोक राहतात .
- काही भाग मानव विरहितच .
- प्रदेश □
 - विषुववृत्तीय अरण्याचे प्रदेश □ अमेझॉन व झाईरे नद्यांची खोरी □
 - उत्तर कॅनडा □ ग्रीनलंड आणि उत्तर ध्रुवीय प्रदेश
 - वाळवंटी प्रदेश □ सहारा □ कलहारी □ अरेविया □ प . ऑस्ट्रेलिया □ अंटार्कटिका □ कोलोरेडो आणि थर □
 - उंच पर्वतश्रेण्या □ हिमालय □ रॉकी □ अँडीज □ आल्प्स इ . □
 - अंटार्क्टिका
- कारणे □
 - अतिशय शीत हवामान □ उपजीविकेच्या साधनांचा अभाव
 - भयंकर तापमान □ अतिशय तुरळक पर्जन्य □ पाण्याचा अभाव
 - जास्त उंची □ तीव्र उताराचे भाग □ कमी तापमान □ हिमवृष्टी
 - अतिशय शीत हवामान □ सदैव बर्फाच्छादित
- थोडक्यात □ प्रतिकूल भौगोलिक परिस्थिती □ जापीक जमीन □ उपजीविकेच्या किंवा दळणवळण साधनांचा अभाव □ प्रदेशांचा एकाकीपणा इ .

2 . मध्यम [साधारण] लोकवस्तीचे प्रदेश

- दर चौ . कि . मी . ला 10 ते 80 लोक राहतात .
- लोकसंख्या घनतेवर भूपृष्ठ [हवामान व जमीन या घटकांचा प्रभाव .
- शेती हा प्रमुख व्यवसाय .
- प्रदेश [
 - 1 . मध्य संयुक्त संस्थाने व द . कॉनडा
 - 2 . सोव्हियत रशियाचा नैऋत्य भाग
 - 3 . पूर्व युरोप
 - 4 . आर्कटिका उष्ण कटिबंधीय प्रदेश
 - 5 . दख्खनचे पठार
 - 6 . मध्य चीन
 - 7 . द . मेक्सिको [ब्राझील व मध्य चिली
- कारणे [
 - 1 . शेतीचा विकास [शेतांचा आकार मोठा असल्याने यंत्रांचा वापर पर्यायी मजुरांची गरज कमी
 - 2 . 3 . मोठ्या प्रमाणात औद्योगिक प्रगती नाही
 - हवामान मानवी जीवनास अनुकूल शिवाय शेती [ताकूडतोड [मासेमारी इ . व्यवसायांचा विकास
- थोडक्यात [अनुकूल हवामान [सुपीक जमीन [शेती व इतर व्यवसायांचा विकास [प्रदेशाची सुगमता इ .

3 . दाट जास्त घन लोकवस्तीचे प्रदेश

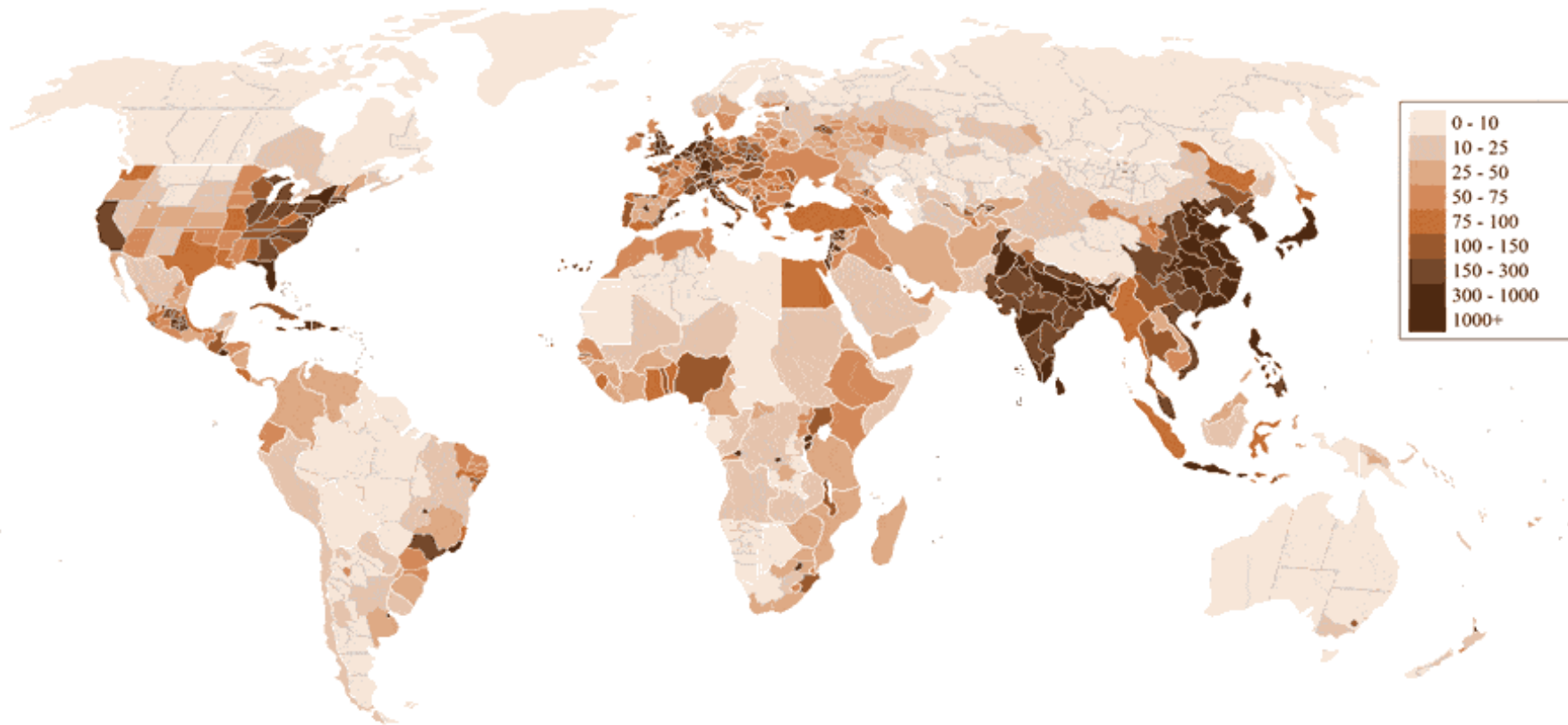
- जगात असे लोकवस्तीचे भाग कमी .
- भूरचना क्वामान जमीन खनिजे इ . घटकांच्या अनुकूलतेमुळे लोकसंख्या अधिक .
- जास्त घनता प्रदेशाची विभागणी दोन भागात
- अ . शेतीदृष्ट्या विकसित प्रदेश
- ब . औद्योगिकदृष्ट्या विकसित प्रदेश
- अ . शेतीदृष्ट्या विकसित प्रदेश
- लोकसंख्या घनता दर चौ . कि . मी . ला 80 पेक्षा जास्त .
- काही भागात तर 1000 ते 2000 लोक विशेषत जावा व चीनचा किनारवर्ती प्रदेश
- प्रदेश 1 . भारतीय द्विपकल्प 2 . पाकिस्तान 3 . बांग्लादेश 4 . श्रीलंका 5 . नाईलचे खोरे 6 . मुख्य चीन 7 . जावा
- कारणे शेतीकरिता अनुकूल भौगोलिक परिस्थिती अतिशय सुपीक जमीन काही भागात खनिज उत्पादन उद्योगधंद्यांचा विकास इ .

3 . दाट जास्त घन लोकवस्तीचे प्रदेश

- ब . औद्योगिकदृष्ट्या विकसित प्रदेश
- लोकसंख्या घनता दर चौ . कि . मी . ला 160 ते 400 .
- प्रदेश
- 1 . पश्चिम युरोप [नेदरलँड] [बेल्जियम व प . जर्मनीतील ह्र क्षेत्र]
- 2 . ईशान्य संयुक्त संस्थाने
- 3 . जपान
- कारणे
 - औद्योगिक प्रगती मोठ्या प्रमाणात अशुद्ध लोखंड व दगडी कोळशाचे उत्पादन भांडवल पुरवठा सांत्रिक ज्ञानाचा प्रसार
 - शहरांचा मोठ्या प्रमाणात विकास
 - वाहतूक मार्गांची मोठ्या प्रमाणात प्रगती
 - इतर देशांशी प्रस्थापित केलेले व्यापारी संबंध
- थोडक्यात शेतीची प्रगती व औद्योगिक विकास इ . कारणांमुळे घनता जास्त .

World Population Density (people/km²)

- Population density map of the world showing not only countries but also many subdivisions (regions, states, provinces).

THANKS

संदर्भसूची

- <https://www.geographyrealm.com/continents-population-density/>
- <https://www.worldometers.info/geography/7-continents/>